

PATVIRTINTA
Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos
direktoriaus 2017 m. rugsėjo 25 d.
įsakymu Nr. V 2 - 125

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO LAZDIJŲ MOTIEJAUS GUSTAIČIO GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijoje tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti gimnazijai užtikrinti sveiką, psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugią aplinką, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms.

2. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijoje (toliau – gimnazijoje).

3. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017m. kovo 22d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje“ patvirtintu 2017-08-03, Nr. V-625.

4. Tvarkos aprašo tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi saugūs, priimti, gerbiami, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Mokinių saugumas ir psichologinė savijauta gimnazijoje susijusi su emocine mokinių, gimnazijos darbuotojų, tėvų (toliau – gimnazijos bendruomenės nariai) gerove, tarpusavio santykiais.

5. Tvarkos aprašas grindžiamas šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs patyčias ar sužinojęs apie jas, turi reaguoti ir nedelsdamas stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančiųjų patyčias amžiaus ir pareigų.

6. Visi gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais ir privalo tai patvirtinti savo parašu.

7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

7.1. Mokyklos vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) paskirtis – organizuoti ir koordinuoti prevencinį darbą, švietimo pagalbos teikimą, saugios ir palankios vaiko ugdymui aplinkos kūrimą, švietimo programų pritaikymą mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, atlikti mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus poreikius, atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pirminį įvertinimą ir atlikti kitas su vaiko gerove susijusias funkcijas.

7.2. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

7.3. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

7.3.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

7.3.2. fizinės patyčios: mokinio/ suaugusiojo užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, mušimas, spardymas, įspyrimas, kumštelėjimas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atėmimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);

7.3.3. socialinės patyčios: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokiny/ suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas;

7.3.4. elektroninės patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašymas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, mokinio/ suaugusiojo asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).

7.3.5. Smurtas prieš vaiką /suaugusįjį – veikimu ar neveikimu vaikui/suaugusiajam daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai.

7.3.6. fizinis smurtas – tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai fiziniai veiksmai prieš vaiką/suaugusįjį, taip pat fizinės bausmės, sukeliančios tam vaikui/suaugusiajam skausmą, žalą arba pavojų jo gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui.

7.3.7. psichologinis smurtas – nuolatinis vaiko/suaugusiojo teisės į individualumą pažeidinėjimas, žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinos vaiko/ suaugusiojo raidai veiklos trikdymas, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena, sukeliants žalą ar pavojų vaiko/suaugusiojo gyvybei, sveikatai, raidai, ar žalą garbei ir orumui.

7.3.8. seksualinis smurtas – seksualiniai veiksmai su vaiku, kuris pagal atitinkamas Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas nėra sulaukęs amžiaus, nuo kurio seksualiniai veiksmai su juo neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, arba seksualiniai veiksmai su vaiku/suaugusiuoju, kai naudojama prievarta, jėga ar grasinimai, arba piktnaudžiaujama pasitikėjimu, valdžia ar įtaka vaikui/suaugusiajam, taip pat ir šeimoje, arba piktnaudžiaujama itin pažeidžiama vaiko/suaugusiojo padėtimi, ypač dėl jo psichinės ar fizinės negalios ar priklausomumo.

7.3.9. nepriežiūra – nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, sukeliantis žalą ar pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai.

7.4. smurtą ir patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi, prieš kurį yra smurtaujama.

7.5. besityčiojantysis/skriaudėjas ar smurtautojas – mokinys ar suaugęs žmogus, inicijuojantis patyčias ar smurtą ir/ar prisidedantis prie jų;

7.6 smurtą ir patyčias patiriantis suaugusysis – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, prieš kurį yra smurtaujama ar iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

7.7. smurto ir patyčių stebėtojas – mokinys ar suaugusysis matantis patyčias ar žinantis apie jas;

7.8. smurto ir patyčių prevencija – veikla, skirta smurto ir patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

7.9. smurto ir patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems smurto ir patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus);

7.10. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena – smurto ir patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šiam reiškiniui geriau pažinti bei valdyti, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Gimnazijos vadovas yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

9. Už smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos planavimą, organizavimą, koordinavimą ir stebėseną atsakinga gimnazijos VGK, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

10. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus įsakymu paskirtas vaiko gerovės komisijos pirmininkas.

11. Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos Vaiko gerovės komisija kiekvienais mokslo metais:

11.1. inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

11.2. pusmečio pabaigoje aptaria klasių auklėtojų pateiktas ataskaitas (apie programos vykdymą (3 priedas);

11.3. remdamasi apklausos analizės duomenimis ir pateiktomis ataskaitomis apie programos vykdymą rengia smurto ir patyčių mažinimo strategijos planą sekantiems mokslo metams;

11.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

11.5. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

11.6. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

11.7. atlieka kitus gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

12. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

13. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas vadovaujasi reagavimo į smurtą ir patyčias ir pagalbos joms įvykus planu (1 priedas):

13.1. reaguoja įtaręs ir/ar pastebėjęs smurtą ir patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. primena mokiniui, kuris smurtauja ar tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

13.3. jei kyla pavojus mokinio sveikatai ir gyvybei, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);

13.4. pildo formą (2 priedas), ją registruoja ir įsega registracijos žurnale (raštinėje), informuoja klasės vadovą apie įvykį;

13.5. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

14. Gimnazijos administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo reagavimo įtarus ir/ar pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą veiksmai:

14.1 išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsdamas imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

14.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);

14.3. surenka informaciją apie smurtaujančių ar besityčiojančiųjų tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

14.4. pildo formą (2 priedas), ją registruoja ir įsega registracijos žurnale (raštinėje), informuoja klasės vadovą apie įvykį;

14.5. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

15. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamus ir/ar įvykusius smurtą ir patyčias:

15.1. fiksuoja informaciją apie smurtą ir patyčias TAMO dienyno skiltyje „Klasės vadovo veikla“;

15.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto ir patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

15.3. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

16. Klasės vadovas nesiliaujant smurtui ar patyčioms (trečią kartą) ar esant sudėtingesniai smurto ar patyčių atvejui kreipiasi į socialinius pedagogus ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

17. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

17.1. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

17.2. informuoja gimnazijos vadovą apie esamą situaciją;

17.3 atlieka kitus gimnazijos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

18. Mokiniai pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias informuoja gimnazijos vadovą, kuris imasi Tvarkos apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

19. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ar patyčias informuoja gimnazijos vadovą, kuris imasi Tvarkos apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

20. Gimnazijos vadovas, sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamą smurtą ar patyčias arba gimnazijos darbuotojo tyčiojimąsi, smurtavimą, privalo nedelsdamas imtis priemonių (numatytų Tvarkos apraše).

21. Kitiems smurto ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

22. Ypatingais atvejais ar esant kitoms priežastims, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti gimnazijoje, klasės vadovas nukreipia vaiką ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į gimnazijos VGK.

III. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

24. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijoje tvarkos aprašas, esant būtinybei, gali būti koreguojamas.

25. Tėvai su šiuo tvarkos aprašu supažindinami per Tamo dienyną. Tvarkos aprašas primenamas tėvų susirinkimo metu –pasirašo, kad susipažino.

26. Tvarkos aprašas skelbiamas gimnazijos internetiniame puslapyje.

**LAZDIJŲ MOTIEJAUS GUSTAIČIO GIMNAZIJOS BENDRUOMENĖS
REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS
PLANAS**

